
LITERATUUR

In deze rubriek wordt u geïnformeerd over nieuwe literatuur op het gebied van terrariumverzorging en de systematiek van slangen. Ook kan (op speciaal verzoek) af en toe een literatuuropgave geplaatst worden over de determinatie van de slangen van een bepaald land of van een systematische groep. Tips voor nieuwe literatuur en boekbesprekingen ingezonden door lezers zijn van harte welkom. Redacteur: Jan Cor Jacobs, Tesselschadestr. 6, 3521 XV Utrecht, telefoon 030-935432.

Erfolgreiche Haltung eines *Bungarus fasciatus*;
Klaus Dieter Schulz & Harry Slegers.
Sauria (Berling-W.), 1985, Vol. 7 (2): 3-4.

De auteurs beschrijven in hun artikel de verzorging van *Bungarus fasciatus*, de gele krait, in het terrarium. Een uit Maleisië afkomstig exemplaar, dat ongeveer 1,60 m. lang was, werd aanvankelijk in een terrarium van 70x40x40 cm verzorgd. De slang verborg zich meestal in een schuilkistje en liet zich slechts in het donker zien. Het dier gedroeg zich niet agressief en probeerde nooit te bijten. Als voedsel accepteerde het slechts levende slangen, voornamelijk Elaphe en Thamnophis. *Boiga dendrophila* werd geen blik waardig gekeurd. Een *Chrysopelea ornata* die door de slang werd gebeten, lag binnen vier seconden bewegingloos in het terrarium. Na drie maanden werd een dode *Spalerosohis diadema* gegeten, waarna ook andere dode slangen werden gegeten. In 1984 werd het dier in een groter terrarium van 150x80x60 cm geplaatst. De bodem bestond uit vochtige tot zeer vochtige bosgrond. De temperatuur bedroeg overdag 25-27°C en 's nachts 19-

---

20°C. In dit terrarium accepteerde de slang ook voor het eerst ander voedsel dan slangen. Op een dag werd een door een *Echis carinatus* gedode muis aangeboden die door de krait direct werd gegeten. Een week later at hij opnieuw een muis die de Echis daarvoor had versmaad. Vanaf die tijd kreeg de krait elke tien dagen drie nog niet volwassen muizen. Volgroeide muizen waren te groot, wat volgens de auteurs waarschijnlijk terug te voeren is op de lichaamsbouw van de krait die geheel is ingesteld op het eten van slangen.

Die hinterasiatischen Kletternattern der Gattung Elaphe. Teil 1: *Elaphe rufodorsata*; Klaus Dieter Schulz. Sauria (Berlin-W.), 1985, Vol. 7 (2): 21-25.

De auteur begint zijn artikel met de constatering dat veel Aziatische slangen van het genus *Elaphe* vroegtijdig in gevangenschap sterven. Veelal is dit te wijten aan het langdurig transport. Ook worden de dieren door de Aziatische handelaren zelden goed verzorgd. Verder meldt de auteur, dat bij dieren die via Hongkong geïmporteerd worden, soms de galblaas is verwijderd; de galblaas zou volgens Chinees bijgeloof potentieverhogende werking hebben. Dat dieren zonder galblaas ook bij goede verzorging in het terrarium ten dode opgeschreven zijn, behoeft geen verder betoog. Een andere belangrijke doodsoorzaak is aantasting door parasieten. Om de dieren te ontwormen beveelt de auteur het preparaat *Rintal* (Bayer) aan. Hoewel als dosering 50mg/kg lichaamsgewicht wordt aangegeven, adviseert de schrijver om 0,5ml/100 gram als richtlijn aan te houden. Mochten in de uitwerpselen sporen van longwormen van het geslacht *Rhabdias* aangetroffen worden, dan kan men *Citarin* (eveneens van Bayer) toepassen, in een dosering van 50mg/kg.

Na deze algemene inleiding gaat de auteur over op de beschrijving van *Elaphe rufodorsata*. Deze slang lijkt op het eerste gezicht sterk op *Elaphe dione* en *Elaphe bimaculata*. *Elaphe rufodorsata* onderscheidt zich echter van deze twee soorten door de stand van de ogen, die bij *Elaphe rufodorsata* hoger liggen dan bij *Elaphe* gebruikelijk is.

In dit opzicht lijkt *Elaphe rufodorsata* sterk op ringslangachtigen (*Natrix*). De levenswijze van *Elaphe rufodorsata* komt eveneens sterk overeen met de levenswijze van ringslangachtigen. In China en Korea komt de soort voor in moerasland en in grasland aan rivieren en stroompjes. Het voedsel bestaat uit kikkers, vissen en kleine knaagdieren. In Korea houden de slangen van november tot eind april een winterslaap. De lengte varieert van 60 tot 80 cm.

De dieren zijn vrijwel probleemloos in het terrarium, dat niet groot hoeft te zijn, te houden. Wel was er een groot waterbassin aanwezig. Om de 3-4 weken aten de dieren een halfwas muis; vissen aten ze niet.

De overwintering vond plaats bij 15 °C en duurde drie maanden. Een dag na de overwintering vond de populatie plaats. Na een draagtijd van 109 dagen werden 16 jonge slangen geboren. *Elaphe rufodorsata* is de enige eierlevendbarende slang van het genus *Elaphe*.

Die hinterasiatischen Kletternattern der Gattung *Elaphe*. Teil 2: *Elaphe climacophora*; Klaus Dieter Schulz. Sauria (Berlin-W.), 1985, Vol. 7 (3): 7- 8.

Elaphe climacophora is een van de grootste Japanse slangensoorten. Ze kan tot 2 meter lang worden, meet echter meestal 150-160 cm. Over de levenswijze in de vrije natuur is nauwelijks iets

---

bekend. Het voedsel bestaat uitsluitend uit knaagdieren; jonge slangen eten hagedissen en insecten. Volgens de auteur is deze slang relatief gemakkelijk te verzorgen. Wat eten betreft zijn het echter af en toe rare kostgangers: soms eten ze zeer veel en vasten vervolgens een tijdlang, of ze eten heel onregelmatig. Als voedsel kunnen muizen of ratten dienen. *Elaphe climacophora* is in gevangenschap nagekweekt. De dieren overwinterden van november tot maart bij temperaturen tussen 18-20°C. Na deze winterrust vonden paringen plaats. De eieren kwamen bij 'n temperatuur van rond 27°C na 60-65 dagen uit.

De jonge slangen weigerden in eerste instantie zelfstandig naakte muisjes te eten. Omdat ze echter direct hun bek opensperden zodra ze zich ook maar enigszins bedreigd voelden, was het gemakkelijk om een dood muisje in hun bek te leggen. Als ze dan enige tijd met rust werden gelaten, begonnen ze zelfstandig te eten.

Eine Übersicht ueber die Gattung *Chrysopelea* und die Haltung und Fortpflanzung von *Chrysopelea ornata ornatissima*; Friedrich Golder. Sauria (Berling W.), 1985 Vol. 7 (3): 23-28.

De auteur geeft allereerst een beschrijving en overzicht van het geslacht *Chrysopelea*. Vervolgens gaat hij nader in op de verzorging van *Chrysopelea ornata ornatissima*.

De dieren werden gehouden in een beplant terrarium van 80x50x90 cm (lxbxh). De temperatuur bedroeg 26-28°C, 's nachts daalde deze drie tot vier graden. De luchtvochtigheid bedroeg overdag 75% en 's nachts 100%. Aanvankelijk waren de dieren zeer agressief en bleken ze behoorlijk hard te kunnen bijten. Na een maand werden ze echter wat vertrouwelijker. De slangen werden overwegend met nog niet helemaal volgroeide muizen gevoerd.

Ook werden soms muurhagedissen verstrekt. Het gif van de slangen bleek overigens niet erg werkzaam te zijn: de prooidieren werden vaak nog levend verslonden.

De auteur gaat in zijn artikel even in op het vermeende vliegvermogen van deze slangensoort. Van vliegen of zweven kan volgens hem geen sprake zijn, maar wel van een enorme en doelgerichte sprongkracht. Bij een zijwaartse sprong kan een afstand van ongeveer 160 cm overbrugd worden. In 1967 verkreeg de auteur van deze soort nakweek. Paringen werden niet gezien. Van drie vrouwtjes bestonden de legsels uit respectievelijk 14, 9 en 8 eieren, die werden uitgebroed bij een temperatuur van 25-26°C. De eieren kwamen na 70 tot 92 dagen uit. De jongen werden met kleine visjes gedwangvoerd.

Die hinterasiatischen Kletternattern der Gattung *Elaphe*. Teil 3: *Elaphe schrenckii*; Klaus Dieter Schulz. Sauria (Berling-W.), 1985, Vol. 7 (4): 3-6.

Na een korte beschrijving van het verspreidingsgebied en het uiterlijk van deze slang, vertelt de auteur hoe hij zijn vier dieren in het terrarium verzorgt. Het terrarium meet 110x60x75 cm, en wordt al naar gelang het jaargetijde 8 tot 12 uur verlicht. De temperatuur schommelt overdag tussen 24 en 28°C en daalt 's nachts tot 20°C. De bodem is bedekt met een mengsel van kiezel en turf. Turf is uitermate geschikt om de zeer dunne, vloeibare uitwerpselen van *Elaphe schrenckii* te absorberen. Wat het voedsel betreft geeft *Elaphe schrenckii* geen problemen. De dieren zijn goede eters die een voorkeur hebben voor kleine prooidieren, zoals jonge nestmuizen en vogels. Ook eieren vormen een geliefd voedsel. Overigens blijkt deze *Elaphe* een moeizaam jager te zijn: volwassen

---

muizen worden slechts bij hoge uitzondering bij de eerste poging gegrepen. Meestal bijten de slangen wild om zich heen of happen in het zand. De auteur vermoedt, dat deze anders zeer rustige slang, die nooit zal proberen de verzorger te bijten, in de vrije natuur voornamelijk aan de kost komt door vogelnestjes te plunderen.

Van medio november tot medio februari laat de auteur zijn dieren bij temperaturen van 10-15°C een winterslaap houden. Bij temperaturen onder 10°C, vertoonden de dieren al snel verschijnselen van verkoudheid.

Na de winterslaap houdt de auteur de beide geslachten een maand lang van elkaar gescheiden. Als ze dan bij elkaar worden gebracht, vindt de paring meestal direct plaats.

6 tot 8 weken na de paring worden 10 tot 15 eieren gelegd. Na ongeveer 50 dagen komen de 25 tot 30 cm grote jongen uit. Na de eerste vervelling eten de jongen gretig jonge nestmuizen.

Zur Ökologie der nachtaktiven Katzennatter *Telescopus fallax syriacus* (Boettiger 1889); Hans Esterbauer. Sauria (Berling-W.), 1985, Vol 7 (4): 23-28.

In tegenstelling tot *Telescopus fallax fallax* die in het noorden voorkomt, leeft *Telescopus fallax syriacus* in het zuiden van Syrië. Het biotoop bestaat uit droge, stenige landschappen en schraal bosland. De paartijd van deze tot 65 cm lange slang begint in Zuidwest-Syrië begin mei. De legsels bestaan uit 6 tot 8 eieren; de jongen zijn 13 tot 18 cm lang. Het voedsel bestaat voornamelijk uit kleine knaagdieren, gekko's, hagedissen en op de grond broedende vogels en hun eieren. Het gif van deze opistoglyfe slang heeft op de prooidieren een snelle uitwerking en kan ook voor de mens onder bepaalde omstandigheden gevaarlijk zijn.